

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

12 mei 2000

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds en de regering van de republiek Kazachstan, anderzijds inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Almaty op 16 april 1998

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Betekenis van de overeenkomst

Doel van de overeenkomst

In het algemeen staat de Vlaamse regering positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden, die van belang zijn voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Alhoewel buitenlandse investeringen reeds worden beschermd door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De doelstelling van een dergelijke overeenkomst is, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming aan de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clausule van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij onteigenende maatregelen en de vrije overmaking van inkomsten. Bovendien creëert zulke overeenkomst een eigen juridisch kader waarin investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder een beroep kan doen op internationale arbitrage.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen uit hoofde van die zes overheden en zelfs rechtstreeks uit hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. Overeenkomstig artikel 167 van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zgn. "gemengde" karakter van de BLEU-overeenkomsten inzake investeringen werd in april 1995 unaniem aanvaard door de leden van de in-

terministeriële Conferentie voor buitenlands beleid. Zowel de Gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Dergelijke overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De Gewesten zijn immers bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd inzake de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft. Het tweede en laatste artikel houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat ze in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid.

2. Schets van het partnerland

Institutionele en politieke gegevens

Op 25 oktober 1990 nam de Opperste Sovjet een soevereiniteitsverklaring aan waarbij de republiek de controle kreeg over de natuurlijke rijkdommen en de economie en de gelijkheid van alle bevolkingsgroepen werd gewaarborgd. De Kazakse nationalisten vonden deze verklaring te zwak en dat leidde tot protesten. In maart 1991 nam Kazachstan deel aan het referendum over de toekomst van de USSR : 94 % van de inwoners was voor "het behoud van de USSR als unie van soevereine staten met gelijke rechten". De coup in Moskou (augustus 1991) viel niet in goede aarde in Kazachstan. De Kazakse CP stapte uit de CP van de Sovjet-Unie en werd de Onafhankelijke Socialistische Partij van Kazachstan.

Op 16 december 1991 werd Kazachstan de laatste ex-sovjetrepubliek die zich onafhankelijk verklaarde. President Nazarbajev wou te allen prijze de rust tussen Kazakken en Russen bewaren en vooral vond hij de economische hervormingen belangrij-

ker dan de politieke. De politieke instellingen bleven nagenoeg ongewijzigd (de Opperste Kenges was nu de naam voor de hoogste wetgevende macht) en de vroegere communisten bleven – onder een andere naam want de partij was verboden – aan de macht. Nazarbajev had weinig tegenstand. Bij de presidentsverkiezingen in 1991 behaalde hij 98,8 % van de stemmen.

In 1993 kwam er een nieuwe grondwet die van het land een seculiere staat maakte en van het Kazaks de staatstaal (het Russisch werd de taal voor inter-nationale communicatie).

In december 1993 ontbond de Opperste Kenges zichzelf. President Nazarbajev kreeg de macht om bij decreet te regeren tot de verkiezingen van 7 maart 1994. Van de 177 te begeven zetels gingen er 42 naar de aanhangers van de president terwijl het Volksfront 33 zetels in de wacht sleepte. De CP werd in 1994 opnieuw toegelaten.

De grondwet werd opnieuw gewijzigd in juni 1995. Na demonstraties tegen het “ondemocratisch karakter” werd een geamendeerde tekst in een referendum op 30 augustus 1995 goedgekeurd. De voornaamste punten waren :

- de president kreeg de volledige uitvoerende macht ;
- de post van vice-president werd afgeschaft ;
- de Opperste Kenges werd vervangen door een Tweekamerstelsel : de Majlis (67 leden) en de Senaat (47 leden of 2 per regio en 7 aangeduid door de president) ;
- het volk kreeg de macht die het kon uitoefenen via referenda en vrije verkiezingen ;
- erkenning van ideologische en politieke verscheidenheid ;
- erkenning van overheids- en privé-bezit ;
- het Kazaks werd de staatstaal.

Kazachstan is een presidentiële democratie. De president, die verkozen wordt voor vijf jaar, duidt de premier, de vice-premiers en de ministers van defensie, binnen- en buitenlands beleid, defensie en financiën aan. De wetgevende macht berust bij het parlement – Mejlis en Senaat – dat verkozen wordt voor vijf jaar. De macht wordt direct door het volk uitgeoefend d.m.v. referenda en vrije verkiezingen. Bij een referendum op 29 april 1995 spraken de

kiezers zich massaal uit voor een verlenging tot 2000 van het mandaat van president Nazarbajev. Volgens Westerse diplomaten geeft de nieuwe grondwet de president veel macht. Hij heeft het gerechtelijk apparaat onder controle en houdt het parlement buitenspel. Corruptie tiert welig. Diplomaten van de VN en de EU vinden Nazarbajev echter niet meteen een dictator. Hij is veeleer een “autoritaire” president die regeert met decreten.

In oktober 1996 nam de regering ontslag nadat ze moest toegeven dat haar pogingen om de economie te hervormen, mislukt waren.

Op 10 december 1997 werd Akmola – dat werd omgedoopt tot Astana – de nieuwe hoofdstad in plaats van Almaty.

In januari 1999 vonden vervroegde presidentsverkiezingen plaats. De enige echte tegenkandidaat werd buitenspel gezet. Nazarbajev won de verkiezingen uiteraard met meer dan 80 % van de stemmen.

Kazachstan staat nog voor enorme hervormingen op politiek, economisch, cultureel en sociaal vlak. Toch noemen westerse diplomaten dit land, met de grootte van West-Europa, één van de meest stabiele landen in Centraal-Azië. Veel is er nog Russisch maar er wordt aan positieve discriminatie gedaan van de Kazakken en hun taal. De wet van juli 1997 maakte Kazaks officieel de taal van de administratie, de wetgeving, enz. De belangrijkste posten in de administratie worden aan Kazakken gegeven.

Kazachstan telt 15 miljoen inwoners maar het heeft een negatieve bevolkingsgroei (16,4 miljoen in 1992). De bevolking is etnisch zeer divers (er wonen 212 etnische minderheden). Toch is de overheid erin geslaagd etnische conflicten te vermijden.

Samenwerking met België en Vlaanderen

Op 31 december 1991 heeft België Kazachstan erkend. In juni 1996 organiseerde de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel (BDBH) een verkenningsmissie met de gewesten. Verschillende bedrijven hebben belangen in het land. Zo richtte de nutsgroep Tractebel een filiaal op – Intergas Central Asia – dat belast is met de privatisering van de productie en de distributie van elektriciteit en warmte en ook – als enige – met het transport van gas in Kazachstan. In januari 1998 kwamen er problemen met de regering i.v.m. het “niet naleven van het gascontract” door Tractebel. Er waren betogingen omwille van de gebrekkige gaslevering maar in maart 1998 kwam er een oplossing waarbij

Tractebel pijpleidingen zou aanleggen naar China, Kirgizië en Akmola en de controle kreeg over alle installaties die bij het aardgasnetwerk horen. Eind 1999 waren door dubieuze transacties alle contracten op de helling gebracht. Tractebel poogde op een zo voordelig mogelijke manier uit het ontstane kluwen te geraken. In mei 2000 bleek dat Tractebel zich met een bevredigend akkoord uit Kazachstan kon terugtrekken.

In haar beleidsverklaring besteedde de Vlaamse regering speciale aandacht aan Oost-Europa, waarbij specifieke aandacht gaat naar deze landen die door de EU werden uitgenodigd om toetredingsonderhandelingen te starten. Het doel van dat beleid is erop gericht Vlaanderen als een volwaardige partner op de internationale scène een politieke, economische en maatschappelijke rol te laten spelen bij het consolideren van democratische hervormingen in Oost-Europa. Anderzijds is Vlaanderen, gelegen in het hart van Europa, voor Kazachstan ook een geschikte opvolger van de bilaterale betrekkingen met de vroegere eenheidsstaat België.

Medio 1996 werd Kazachstan door de Vlaamse regering opgenomen in de lijst van prioritaire partners waarmee het Vlaamse Gewest een overeenkomst inzake investeringen wenst te sluiten. In overeenstemming met dezelfde beslissing werd een ambtenaar van de administratie Buitenlands Beleid aangesteld als lid van de onderhandelingsdelegatie voor de BLEU.

De Gewestelijke Investeringsmaatschappij (GIMV) kreeg het beheer van het EBWO-fonds in Kazachstan toegewezen. De GIMV stuurt een managementteam en leidt lokale specialisten op. De GIMV krijgt een onkostenvergoeding als beheerder en strijkt 20 % van de toekomstige meerwaarden op. Dit kan een kanaal zijn waarlangs Vlaamse bedrijven met lokale ondernemers joint ventures kunnen beginnen. In 1997 investeerde de GIMV ca. 54 miljoen frank om de oprichting mogelijk te maken van een nieuwe onderneming in de landbouw- en voedingssector. Dit bedrijf, RUSTAM, zal graan voor de lokale markt produceren.

Samenwerking met andere landen en met internationale organisaties

Op 2 maart 1992 werd Kazachstan lid van de UNO en vanaf april 1992 van het IMF en de Wereldbank. Het land is ook lid van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO), het heeft een partnerschapsakkoord met de EU (op 23 januari 1995 in Brussel ondertekend) en het onder-

tekende het Partnerschap voor de Vrede-akkoord met de NAVO.

President Nazarbajev was een groot voorstander van het behoud van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS). In januari 1993 ondertekende Kazachstan met 6 andere GOS-leden een charter waarin gepleit werd voor grotere politieke en economische integratie. Toch wou Nazarbajev een Euraziatische Unie tot stand brengen als alternatief voor het GOS. Op de GOS-top in januari 1996 moest hij echter toegeven dat de basis voor dergelijke unie niet meer bestond. Met de buurrepublieken Kirgizië en Oezbekistan slaagde Kazachstan er wel in zo een integratie te bewerkstelligen. Met Rusland en Wit-Rusland werd in 1995 een douane-unie gesloten.

Met Rusland werd in 1992 een vriendschapsverdrag getekend. Toch worden de relaties regelmatig verstoord. De aanwezigheid van veel Russen in Kazachstan is hieraan niet vreemd. Er wordt een politiek van goede verstandhouding en van verwijdering gevoerd waarbij wordt gestreefd naar een grotere diversiteit in de economische betrekkingen maar de technische en militaire banden (verhuur van het ruimtevaartcentrum Baikonoer, militaire bases) zijn nog levensnoodzakelijk. China wil een 3.000 km lange olieleiding bouwen en zo de economische banden aanhalen (en tegelijkertijd de Kazakken overhalen hun Oeigoeren-minderheid aan de Chinese grens in toom te houden). De invloed en aanwezigheid van Turkije (etnische en linguïstische banden) neemt gestadig toe.

Op het vlak van defensie werd in 1992 met 5 andere GOS-leden een veiligheidsverdrag ondertekend. Kazachstan ondertekende ook het START-verdrag (vermindering van strategische wapens) en het non-proliferatieverdrag.

Economische gegevens

Situatie

Een VN-studie wees uit dat de overgang van het communisme naar de markteconomie sinds de onafhankelijkheid in 1991 vooral werklozen, jongeren, vrouwen en gehandicapten heeft getroffen. Men vreesde dat de werkloosheid zou oplopen tot 350.000 mensen tegen eind 1992. Daarom werd een Staatstewerkstellingsdienst opgericht. Officieel waren er in maart 1996 slechts 160.000 werklozen, maar in werkelijkheid zijn het er wellicht 10 maal meer. Eind 1996 was er een werkloosheid van 10 tot 12 %. Liefst 40 % van de werklozen was tussen 16 en 29 jaar oud. Volgens het UNDP kan meer

dan 30 % van de bevolking niet in zijn minimale levensonderhoud voorzien. De levensverwachting ging achteruit van 68,2 jaar in 1991 tot 64,9 jaar in 1995. Tegelijk daalde de natuurlijke bevolkingsgroei van 13 per 1000 in 1991 tot 5,2 in 1996. Criminaliteit is een groeiend probleem (volgens het Europees Instituut voor preventie en bestrijding van misdaad scoorde het land in 1998 het derde hoogste inzake zwaar geweld) en ook op het vlak van mensenrechten maakt Kazachstan geen goede beurt. Tenslotte staat het land er slecht voor op milieugebied.

Kazachstan is erg afhankelijk van de andere ex-sovjetrepublieken en het heeft te lijden onder het feit dat het volledig is ingesloten. Daarom blijft het ook economisch nauw verbonden met Rusland. Dit bleek ten overvloede in 1998-99 tijdens de crisis in Rusland. Het land heeft evenwel schitterende vooruitzichten op lange termijn, door de enorme rijkdom aan landbouw en bodemschatten.

Op het macro-economische vlak werden de volgende resultaten (in procenten) gehaald :

EBWO-cijfers	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
BNP	- 2,9	- 9,2	-12,6	- 8,2	0,5	2,0	- 2,5	1,7
Industriële productie	-14,0	-14,0	-27,5	- 8,6	0,3	4,0	- 2,1	2,2
Werkloosheid	0,5	0,6	0,8	1,7	3,6	4,1	-	-
Begrotingstekort	- 7,3	- 4,1	- 7,5	- 2,7	- 4,7	- 6,8	- 8,0	-
Inflatie	2984,0	2165,0	1160,0	60,4	28,6	11,3	1,9	8,3

BNP/hoofd (in US dollar)	1992	1995	1996	1997	1998
	296	1008	1247	1434	1463

Tussen 1985 en 1994 daalde het BNP jaarlijks gemiddeld met 6,5 % terwijl de bevolking telkens met 0,8 % toenam. Het gemiddeld inkomen bedroeg eind 1997 1.200 frank per maand.

Slechts 15 % van de totale oppervlakte is landbouwgrond. De voornaamste teelten zijn graan, suikerbieten, aardappelen, groenten, katoen, zonnebloemzaad en fruit. In de veeteelt zijn schapen en geiten en runderen van belang. Kazachstan is de tweede grootste wolproducent ter wereld. In 1993 zorgde de landbouw voor 24 % van de tewerkstelling en 19,7 % van het BNP. In de periode 1985-1993 nam het BNP van de landbouw gemiddeld met 1,1 % per jaar toe. In 1994 daalde de landbouwproductie met 21 % vergeleken met het jaar daarvoor.

De industrie is vooral gericht op de staalnijverheid, de metallurgie en de chemische sector. De metallurgie alleen is goed voor 55 % van de uitvoer. De sector van de verbruiksgoederen daarentegen is weinig ontwikkeld. In 1993 leverde de industrie 39 % van het BNP en 20 % van de tewerkstelling. Sinds 1985 daalde de industriële productie gemiddeld met 3,2 % per jaar.

Kazachstan bekleedde de eerste plaats onder de ex-sovjetrepublieken wat de ontginning van non-ferro mineralen betreft. In 1992 zorgde de mijnbouw voor 3,5 % van de werkgelegenheid. Het land beschikt ook over een enorme reserve aan zeldzame en waardevolle metalen (ijzer, lood, titaan, magnesium...) en energievoorraden (steenkool, aardolie, gas). De niet-ontgonnen gas- en oliereserves zouden tot de grootste in de wereld behoren. Met Chevron werd een contract gesloten voor de exploitatie van de olievoorraden. In 1991 werd 54,5 % van de totale energiebehoefte gedekt door kolen, petroleum en aardgas. Kazachstan moet ook zo'n 16 % van zijn elektriciteit invoeren. Begin van de jaren negentig werd 87 % van de elektriciteit geleverd door elektriciteitscentrales op kolen, terwijl de overblijvende 12 %, resp. 1 % geleverd werd door hydro-elektrische, resp. kerncentrales.

Kazachstan heeft troeven om buitenlandse investeringen aan te trekken : in de ondergrond gaan rijke voorraden olie en mineralen schuil. Toch bleek de doelstelling van president Nazarbajev een beetje vergezocht om tegen het jaar 2000 80 miljard dollar aan investeringen binnen te rijden en één van de voornaamste olielanden van de 21ste eeuw te worden. In werkelijkheid hebben de investeringen in de olie- en gasindustrie nog maar 3 miljard dollar opgebracht, waarvan één derde in 1998. Momenteel zijn vooral westerse oliemaatschappijen als Chevron, Agip, British Gas, Elf Aquitaine en Mobil Oil actief in Kazachstan maar maatschappijen uit de Golfstaten en China hebben al interesse getoond.

Olie kan worden uitgevoerd naar Novorossiisk, maar Kazachstan wil onafhankelijker worden van Rusland. Daarom zouden pijpleidingen worden gebouwd naar Iran en China.

In 1990-1991 werd het Almaty-filiaal van de Sovjet Staatsbank (Gosbank) getransformeerd tot de onafhankelijke centrale bank van Kazachstan. Deze had tot doel de banksector te rationaliseren om een gezonde financiële infrastructuur te verzekeren. In april 1999 werd de nationale munt – de tenge – losgekoppeld van de dollar (en devalueer-

de dus snel). Dit was te wijten aan een inzinking van de conjunctuur, het groeiend handelstekort, ...

De belangrijkste handelspartners van Kazachstan blijven de ex-sovjetrepublieken met 60 % van de handel. Daarnaast zijn Duitsland, Nederland, Zwitserland, Italië en Tsjechië (samen 24 %) belangrijke partners. Er worden vooral ertsen uitgevoerd terwijl energie en elektriciteit, machines en transportmaterieel worden ingevoerd. De BLEU-uitvoer bedroeg in 1995 401 miljoen frank (tegen 643 miljoen in 1994). Het gaat hier vooral om edele metalen en edelstenen (96 %).

Sedert maart 1997 krijgen buitenlandse investeerders 5 jaar belastingvrijstelling en nog 5 jaar beperkte belastingen aangeboden.

Maatregelen

In de jaren negentig werden hervormingen doorgevoerd in het sociale zekerheidsstelsel, dat zichzelf moest gaan financieren en niet meer afhankelijk kan zijn van transfers uit het totale uniebudget zoals tijdens de Sovjetperiode. Er werden drie nieuwe fondsen in het leven geroepen, waarvan het Pensioenfonds en het Sociale Verzekeringsfonds, die totaal door werknemers-en werkgeversbijdragen moeten worden gespijsd. In 1991 werd er ook van overheidswege een Tewerkstellingsfonds opgericht om de toenemende werkloosheid tengevolge van de economische hervormingen op te vangen

II. SPECIFIEKE TOELICHTING BIJ DE OVEREENKOMST MET KAZACHSTAN

1. Ontstaan van de overeenkomst

In het begin van 1996 werden de eerste afspraken gemaakt tussen het federale ministerie van Buitenlandse Zaken en de Kazakse overheid. De typeverdragstekst van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) werd aan de Kazakse partner voorgelegd, waarop hij schriftelijk opmerkingen formuleerde.

Medio 1996 werd Kazachstan door de Vlaamse regering opgenomen in de lijst van prioritaire partners waarmee het Vlaams Gewest een dergelijke overeenkomst wenst te sluiten. Ook voor de federale regering en de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd dit land een dergelijke prioriteit.

Kazachstan heeft immers enorme troeven op het gebied van de exploitatie van natuurlijke delfstoffen: het bezit rijke voorraden aardolie, aardgas en andere mineralen – sommige prospectoren beweren dat het de grootste ter wereld zijn. Buitenlandse investeringen in de petroleum- en gasindustrie blijven alleszins groeien en bereikten onlangs een bedrag van ca. drie miljard frank, waarvan één miljard in 1996. Nu zijn er vooral Britse, Franse en Amerikaanse oliemaatschappijen actief. Soortgelijke ondernemingen uit de Golfstaten en uit China hebben belangstelling getoond.

In overeenstemming met dezelfde beslissing van de Vlaamse regering, werd een ambtenaar van de administratie Buitenlands Beleid aangesteld als lid van de onderhandelingsdelegatie voor de BLEU. Ook het Waals Gewest was vertegenwoordigd door een eigen ambtenaar.

Wegens het gemis van visa voor de Kazakse delegatieleden, aangevraagd via de Nederlandse ambassade in Almaty, werden de voor januari 1997 geplande onderhandelingen afgelast. Zij hebben dan toch later plaats gevonden in Brussel, nl. op 18 en 19 juni 1997. Tijdens de onderhandelingen werden nog enkele amendementen aan de beperkt aangepaste BLEU-typetekst aangebracht. Ze werden succesvol afgesloten met de parafering van de voorliggende verdragstekst.

Aan deze onderhandelingen werd een economisch-financieel programma gekoppeld dat op 20 juni 1997 in Antwerpen werd afgewerkt. Het programma bestond uit drie delen. Eerst werd de Antwerpse haven bezocht, omdat Kazachstan samenwerking beoogt op het vlak van modernisering en uitbreiding van petroleumhavens aan de Kaspische Zee. De eventuele financiering hiervan zou gedeeltelijk via de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO) kunnen gebeuren. Daarom werd kennisgemaakt met de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (GIMV), want die beheert een EBWO-kredietlijn voor leningen en kapitaalverstrekking aan kleine en middelgrote ondernemingen in het kader van een zgn. postprivatiseringsfonds. Tot slot werd een bezoek gebracht aan de diamantbeurs wegens de potentiële samenwerking met de Kazakse diamantmijnen.

2. Advies van de Raad van State

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, heeft op 24 februari 2000 advies (ref. L.29.878/1) gegeven. Er werden twee formele op-

merkingen gemaakt, enerzijds i.v.m. de titel van het voorontwerp van decreet en anderzijds i.v.m. de “voorlopige goedkeuring”. Er werd gevolg gegeven aan deze opmerkingen.

3. Inhoud van de overeenkomst

Standaardtekst van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU)

Reeds gedurende meer dan dertig jaar sluit de BLEU overeenkomsten met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), om de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen te realiseren. Daarom hebben de leden van de BLEU een tekst goedgekeurd die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse regering die standaardtekst aanvaard.

Die zgn. BLEU-tekst bepaalt principieel dat elke verdragspartij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van een andere verdragspartij op zijn grondgebied toelaat (artikelen 1 en 2 van de BLEU-tekst). Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen. De bescherming vindt men terug in de artikelen 3 tot 6.

Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie en van meest begunstigde natie. Het sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 4 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationaal belang van de contracterende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoire is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade ingevolge geweld.

Artikel 5 regelt de overmakingen van alle betalingen inzake investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer met een eventuele vergunning als principe geldt.

Artikel 6 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van investeerders met deze nationaliteit, in-

dien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

In artikel 8 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij werden gesloten, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 9 en 11 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen inzake de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 9 dat door een arbitrage-rechtscollege een definitieve en bindende uitspraak over het geschil wordt gedaan. Geen enkele contracterende partij kan hierbij aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 11 bepaalt dat, na de mislukking van een minnelijke schikking via diplomatieke weg en via een gemengde commissie, een college van drie scheidsrechters wordt aangesteld. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Deze twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde Staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen worden aangesteld, kan een partij zulk verzoek richten tot de Voorzitter of Ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Wat de bevordering van de investeringen betreft, kunnen nog de artikelen 7 en 10 vermeld worden, die de meest gunstige regels ervoor laten gelden. Artikel 7 bepaalt dit ten opzichte van de nationale wetgeving van de partijen en van de bestaande en toekomstige internationale of andere overeenkomsten tussen de partijen. Artikel 10 voorziet de clausule van de meest begunstigde natie.

Artikel 12 stelt de investeringen die aan deze overeenkomst voorafgaan gelijk met die na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden eveneens beschermd.

Artikel 13 bepaalt de duur en de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Een termijn van tien jaar geldt, die zonder voorafgaande opzegging stilzwijgend verlengd wordt. De standaardovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging in werking.

Afwijkingen van de standaardtekst van de BLEU

De BLEU-typetekst die als basis voor de onderhandelingen gebruikt werd, is door de Vlaamse regering goedgekeurd (VR/94/29.06/DOC. 0438). Daarom worden hier enkel de voornaamste bepalingen vermeld van de voorliggende overeenkomst die afwijken van de typetekst.

In artikel 1.1°,b werd de term “vennootschappen” vervangen door “ondernemingen”. Dit is een ruimere term die minder aanleiding kan geven tot uitsluiting van bepaalde investeringen van hun internationale bevordering en bescherming.

Aan artikel 1, 2° werd een zin toegevoegd voor de definitie van “investeringen”. Hierin wordt verklaard dat deze term ook onrechtstreekse investeringen bedoelt door investeerders van een verdragspartij op het grondgebied van de andere partij via een rechtspersoon die in een derde staat is opgericht en waarop de investeerders een beslissende controle uitoefenen. Het gaat dus wederzijds om zgn. dochterbedrijven buiten de BLEU en de republiek Kazachstan.

Dit zijn twee voor de BLEU gunstige uitbreidingen van het toepassingsgebied van dit investeringsakkoord ten opzichte van de typetekst.

Artikel 4, 4° wordt aangevuld met de woorden “of een andere regeling” voor het herstel van de schade die de buitenlandse investeerder lijdt ingevolge een gewelddadige of rechtsopschortende toestand. Hij heeft hierdoor eveneens recht op een behandeling die minstens gelijk staat met die voor investeerders van de meest begunstigde (derde) natie, ook al gaat het niet om restitutie of schadevergoeding, maar b.v. om een gelijkwaardig herstel in natura dat geen restitutie is. Ook deze nieuwe bepaling vergroot de draagwijdte van dit akkoord.

Artikel 5, 2° betreft de overmakingen door werknemers van de buitenlandse investeerder, die de nationaliteit van een andere verdragspartij hebben, naar hun land van herkomst. Het is in deze zin gewijzigd dat het woord “loon” vervangen wordt door “verdiensden”. Dit betekent eveneens een eventueel grotere vrijheid van internationale betalingen.

In artikel 9 wordt een tweede zin ingelast die een definitie geeft van de term “bijzondere overeenkomst” tussen een verdragspartij en een investeerder van de andere partij, namelijk een m.b.t. een bepaalde investering. Deze aanvullende bepaling draagt bij tot de rechtszekerheid voor de verdragspartijen en de investeerders.

Artikel 11, 3°, in verband met eventuele geschillen die door een scheidsgerecht worden beslecht, bevat een bijkomende zin. Die bepaalt dat als de vice-voorzitter van het Internationaal Gerechtshof verhinderd is of een onderdaan is van een van de verdragspartijen, de rechter met de hoogste anciënniteit in dit Gerechtshof en zonder de nationaliteit van een van de partijen, verzocht wordt om de voorzitter van dat scheidsgerecht te benoemen. Deze bepaling biedt een oplossing in een dergelijk geval dat de typetekst niet voorziet.

Artikel 11, 5° laat in een nieuwe, derde zin toe dat het scheidsgerecht in zijn uitspraak afwijkt van het principe dat elke verdragspartij de helft van de kosten draagt verbonden aan de benoeming van de derde scheidsman en aan de werking van het gerecht zelf. Dit is een bepaling die kan bijdragen tot de billijkheid.

Artikel 12 betreffende de investeringen die reeds gedaan zijn, bevat een beperkende bepaling ten opzichte van de typetekst, die geen tijdslimiet kent: enkel voor de investeringen uitgevoerd sinds 16 december 1991 kan men zich beroepen op deze overeenkomst. De BLEU-delegatie drong op de terugwerkende kracht aan, omdat er reeds belangrijke investeringen in Kazachstan zijn gebeurd en nog gepland zijn voor de ratificatie van dit akkoord. Te vermelden zijn o.a. de investeringen van de groep Tractebel in de gasector: op 16 juni 1997 werd aan Tractebel een concessie toegestaan van twintig jaar, verlengbaar met tien jaar, voor de bouw en de exploitatie van een leidingennet voor gas. Deze Belgische onderneming deelt met de Kazakse regering de winst. Dit transportsysteem is in juli 1997 effectief door Tractebel overgenomen van twee Kazakse bedrijven.

Aangezien Kazachstan op de datum van 16 december 1991 de onafhankelijkheid uitriep – België erkende de onafhankelijke republiek Kazachstan enkele dagen later, namelijk op 31 december 1991 – is deze terugwerking van de overeenkomst voor de BLEU-delegatie meer dan aanvaardbaar.

Artikel 13 over de inwerkingtreding en de duur van dit investeringsakkoord bevat in een derde paragraaf een aanvulling op de typetekst van de

BLEU: een clause van wijziging van deze overeenkomst werd ingelast. De procedure van wijziging erkent de regelgeving van de beide verdragspartijen. Deze bepaling is niet noodzakelijk, maar bevordert toch de rechtszekerheid voor al de belanghebbenden. De eerste paragraaf van dit artikel stelt dat deze overeenkomst onmiddellijk in werking treedt, zodra de akten van ratificatie worden uitgewisseld, en niet een maand nadien. Deze twee wijzigingen van de typetekst vergen geen commentaar.

Over de slotformule voor de ondertekening van de overeenkomst valt nog aan te stippen dat dit internationaal akkoord in de twee voornaamste talen van de twee verdragspartijen werd opgemaakt en in het Engels. Deze laatste versie van de verdrags tekst is doorslaggevend in geval van geschil over de interpretatie. Daarom wordt hierbij zowel de Engelse als de Nederlandse tekst ter beoordeling voorgelegd.

De voorgestelde beslissing i.v.m. de ondertekeningsmodaliteiten is in overeenstemming met het voorstel d.d. 16 februari 1995 van de Werkgroep gemengde verdragen. Dit voorstel houdt in dat de gemachtigden van de federale regering en de drie regionale regeringen zulke investeringsakkoorden in België medeondertekenen (ondertekeningsformule 1). In het buitenland ondertekent één gemachtigde voor de vier regeringen, die alle boven de handtekening vermeld worden (formule 2). Het voorstel van de Werkgroep werd door de leden van de interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid (ICBB) goedgekeurd.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Financiën, Begroting,
Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden,*

Patrick DEWAELE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,*

Steve STEVAERT

*De Vlaamse minister van Welzijn,
Gezondheid en Gelijke Kansen,*

Mieke VOGELS

*De Vlaamse minister van Economie,
Ruimtelijke Ordening en Media,*

Dirk VAN MECHELEN

*De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd,
Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking*

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport,*

Johan SAUWENS

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van Kazachstan inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Almaty op 16 april 1998

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van Kazachstan inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Almaty op 16 april 1998, zal volkomen uitwerking hebben.

Brussel,

*De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën,
Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden,*

Patrick DEWAEL

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie,*

Steve STEVAERT

De Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen,

Mieke VOGELS

De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid, Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden,

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport,

Johan SAUWENS

De Vlaamse minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media,

Dirk VAN MECHELEN

ONTWERP VAN DECREET

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,*

DE VLAAMSE REGERING,

Steve STEVAERT

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,

Na beraadslaging ;

*De Vlaamse minister van Welzijn,
Gezondheid en Gelijke Kansen,*

Mieke VOGELS

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

*De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd,
Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking,*

Bert ANCIAUX

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds en de regering van de republiek Kazachstan, anderzijds inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Almaty op 16 april 1998, zal volkomen uitwerking hebben.

*De Vlaamse minister van Werkgelegenheid
en Toerisme,*

Renaat LANDUYT

Brussel, 12 mei 2000.

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Financiën, Begroting,
Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden,*

Patrick DEWAELE

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport,*

Johan SAUWENS

*De Vlaamse minister van Economie,
Ruimtelijke Ordening en Media,*

Dirk VAN MECHELEN
